Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta, 20.10.2020 klo 10.00

Asia: Valtion talousarvio vuodelle 2020, teemana Metsähallitus

Pääjohtaja Juha S. Niemelä, Metsähallitus
Luontopalvelujohtaja Timo Tanninen, Metsähallitus

Metsähallituksesta on muodostettu 15.4.2016 alkaen valtion liikelaitos. Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi ja toimia tuloksellisesti. Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana on sen hallintaan osoitetun valtion maa- ja vesiomaisuuden taloudellinen hyödyntäminen sekä maa- ja vesiomaisuuden hallintaan liittyvää liiketoimintaa harjoittavien tytär- ja osakkuusyhtiöiden osakkeiden hallinnointi. Metsähallituksen liiketoiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää ja tuottaa tasaisen tuloutuksen omistajalle.

Metsähallituksen uusissa omistajapoliittisissa linjauksissa (hyväksytty 28.4) sovitetaan yhä vahvemmin yhteen maankäytön eri muodot sekä kestävän metsätalouden, puun saatavuuden, luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön ja ilmastopolitiikan tavoitteet.

Metsähallitukselle asetetaan lisäksi nyt ensimmäistä kertaa hiilinielujen ja -varastojen kasvutavoite, joka koskee sekä liiketoiminnan että luontopalveluiden hallinnassa olevia alueita. Liiketoiminnan piiriin kuuluvissa monikäyttömetsissä tavoitteena on kasvattaa suunnitelmakaudella tehtävillä toimenpiteillä hiilinielua vähintään kymmenellä prosentilla ennen vuotta 2035. Toimet myös vahvistavat nielua jo kauden aikana.

Käytännössä muutokset merkitsevät sitä, että Metsähallituksen metsätaloudessa panostetaan vahvasti aktiiviseen luonnonhoitoon, ilmastokestävyyteen sekä virkistyskäytön huomiointiin. Näiden toimenpiteiden rinnalla metsäbiotalouden raaka-ainehuolto ja sen myönteiset aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset on mahdollista toteuttaa alueellisten luonnonvarasuunnitelmien mukaisesti.

Toteuttaakseen edellä mainittuja tavoitteita Metsähallitus on juuri uudistanut strategiansa, jonka toimeenpano alkaa vuoden 2021 alusta.

Metsähallituksen liiketoiminta

Metsätaloutta Metsähallitus harjoittaa yhtiömuodossa Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä. Maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2021 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 98,6 milj. euroa. Tavoite vastaa 3,8 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Metsähallituksen peruspääoman määrä oli 31.12.2019 kauden 1.1. - 31.12.2019 tilinpäätöksen mukaan 2 601,40 milj. euroa. Vuonna 2021 Metsähallituksen peruspääomaa ehdotetaan alennettavaksi 1,342 milj. eurolla.

Metsähallitus
PL 94 (Ratatie 11)
FI-01301 Vantaa, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Metsähallitus ottaa huomioon liiketoimintaa harjoittaessaan ja ohjatessaan tytäryhtiöitä metsähallituslain mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2019 lopussa 77,6 milj. euroa.

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien - Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen - rahoitus valtion budjetista on pääasiassa ympäristöministeriön momentilla 35.10.52 (Luontopalvelut) sekä maa- ja metsätalousministeriön momentilla 30.64.50 (Luontopalvelut ja Eräpalvelut).

Momentti 35.10.52 (YM)

Metsähallituksen Luontopalvelujen saama valtion budjettirahoitus on suurimmaksi osaksi ympäristöministeriön momentilla 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät. Momentilta rahoitetaan kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden, luonnonsuojeluun varattujen alueiden sekä kulttuuriperintökohteiden hoitoa sekä eliölajien ja luontotyyppien suojelua.

Kyseisen momentin määräraha oli pitkään tarpeeseen nähden riittämätön. Tälle vuodelle määrärahaan on kuitenkin tullut tuntuva korotus, sillä momentin perusrahoitukseen tuli 7.5 miljoonan euron tasokorotus minkä lisäksi tulevaisuusinvestointeihin saatiin 19.2 miljoonan rahoitus. Eduskunnan jakovarasta myönnettiin yhteensä 3.4 miljoonaa euroa lisäystä ja elvyttävästä lisätalousarviosta (LTA IV / 2020) kohdennettiin 10.0 miljoonaa euroa. Tämä kaikki tarkoittaa sitä, että nyt kansallispuistoissa ja muilla suojelualueilla on menossa ennennäkemätön panostus niin retkeily- ja opastusinfran kunnostamiseen kuin aktiivisiin luonnonsuojelutöihin (luonnontilan ennallistaminen, luonnonhoito ymv.). Luonnonsuojelutyöt ovat osa ympäristöministeriön HELMI-ohjelmaa, jonka myötä luonnon monimuotoisuuden tilaa merkittävästi parannetaan kaikkein arvokkaimmilla luontokohteilla.

Tärkeätä on, että lisämäärärahat eivät jäisi hetkelliseksi panostukseksi, vaan että samalla turvataan korkealuokkaisen kansallispuistojen ja muiden luontokohteiden hoidon pitkäjänteinen rahoitus. Hallituksen esityksessä vuoden 2021 budjettiin onkin ilahduttavasti nostettu momentin 35.10.52 perusrahoituksen tasoa 2.0 miljoonaa euroa lisää. Tätä perusrahoitusta pitäisi jatkossakin määrävälein lisätä, jotta se vastaa mm. luonnonsuojelualueverkoston laajentumisen, uusien kansallispuistojen ja lisääntyvien kävijämäärien myötä lisääntyviin alueiden hoitokuluihin. Hallituksen esityksessä vuoden 2021 budjettiin on edelleen mukana myös 19.2 miljoonan euron panostus tulevaisuusinvestointeihin, jotka kohdistetaan etenkin aktiivisiin luonnonsuojelutoimiin sekä retkeilyinfran korjausvelan vähentämiseen ja retkeilypalvelujen kehittämiseen.

Momentti 30.64.50 (MMM)

Valtion retkeilyalueet ja Metsähallituksen monikäyttömetsien retkikohteet täydentävät merkittävällä tavalla valtion maiden ja vesien virkistyskäyttötarjontaa. Näiden kohteiden ylläpito ja kehittäminen rahoitetaan maa- ja metsätalousministeriön momentilta 30.64.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät. Tällä momentilla on tänä vuonna ollut käytössä 1.0 miljoonan euron tulevaisuusinvestointipanostus. Hallituksen esityksessä vuoden 2021 budjettiin 1.0 miljoonan tulevaisuusinvestointipanostus valtion retkeilyalueiden ja vastaavien kohteiden korjausvelan vähentämiseen esitetään edelleen jatkettavan, mikä onkin todella tärkeää.

Myös momentin 30.64.50 tasoa pitäisi määrävälein pystyä tarkastelemaan, jotta määrärahataso jatkossa vastaa tähän momenttiin kohdistuviin lisääntyviin tarpeisiin. Retkeilypalveluissa on edelleen usean miljoonan euron korjausvelka ja Eräpalvelujen suorittamaan erävalvontaan sekä julkisoikeudellisen kalastuksen tehtäviin kohdistuu haasteita.

Korkealuokkaiset retkeilypalvelut

Mikäli momenttien 35.10.52 (YM) ja 30.64.50 (MMM) määrärahatasot pysyvät korkeina myös lähivuosien ajan, Metsähallitus pystyy kuromaan retkeily- ja opastusinfran korjausvelan umpeen ja siten tarjoamaan kansalaisille ja luontomatkailuyrittäjille korkealuokkaiset retkeily- ja virkistyspalvelut kansallispuistoissa, valtion retkeilyalueilla ja lukuisilla muilla valtion maiden matkailun ja yleisen virkistyskäytön vetovoimakohteilla. Tämän myötä aikaansaadaan hyvin merkittäviä aluetalous- ja työllisyysvaikutuksia, samalla kun kävijöiden terveys- ja hyvinvointi luontoretkien myötä kohenee.

Luonnon monimuotoisuus

Ympäristöministeriön HELMI-ohjelma on erittäin merkittävä, uusi panostus maamme luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Metsähallituksen hallinnassa olevilla luonnonsuojelualueilla on runsaasti luonnontilaltaan muuttuneita kohteita, joiden luontoarvoja nyt parannetaan aktiivisin toimin. Ennen suojelualueen perustamista tehtyjä ojituksia ennallistetaan, laidunnuksen loputtua umpeen kasvavia perinneympäristöjä raivataan auki ja saatetaan taas laidunnuksen piiriin hyvässä yhteistyössä karjankasvattajien kanssa. Ranta- ja vesiluontoa sekä uhanalaisten lajien esiintymiä hoidetaan ja suojelualueiden luontoinventointeja on lisätty merkittävästi. Nämä ja muut HELMI-ohjelman panostukset ovat erittäin tärkeitä, jotta pitkään ollut tavoite Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi vihdoin voidaan saavuttaa.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden korjausvelka

Metsähallitus on edellä selostetuista valtion lisämäärärahoista äärimmäisen kiitollinen ja tekee kaikkensa, jotta rahat voidaan käyttää mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti koko yhteiskunnan eduksi. Erittäin positiivisessa kokonaiskuvassa merkittävin puute on edelleen se, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden korjausvelkaongelmaan ei ole löytynyt

kokonaisratkaisua, vaikka toki joidenkin kohteiden kunnostuksia nyt pystytään tekemään. Ratkaisun avaimia on syytä aktiivisesti etsiä mm. valtion kiinteistöstrategian päivityksen jatkotyössä sekä EU:n elvytyspaketin kansallisen ohjelman sisältöä suunniteltaessa.